

Broj: UPI-01-430/22-23/5

Podgorica, 16.02.2022. godine

Savjet Agencije za zaštitu konkurencije na osnovu čl. 20f st 1 t.5 Zakona o zaštiti konkurencije („Sl. list CG”, br. 44/12, 13/18 i 145/21), člana 14 st. 1 i 3 Zakona o kontroli državne pomoći („Sl. list CG”, br. 12/18) u postupku ocjene usklađenosti, po prijavi državne pomoći podnijetoj od strane Ministarstva ekonomskog razvoja, a na osnovu Prijedloga rješenja V.D. direktora Agencije za zaštitu konkurencije, na sjednici održanoj 16.02.2022. godine d o n o s i

R J E Š E N J E

1. UTVRĐUJE SE da je Program za unapređenje konkurentnosti privrede za 2022. godinu u skladu sa Zakonom o kontroli državne pomoći („Sl. list Crne Gore”, br. 12/18).
2. ZADUŽUJE SE Ministarstvo ekonomskog razvoja da sve de minimis pomoći dodijeljene po osnovu programa iz tačke 1. dispozitiva ovog rješenja, evidentira u registru de minimis pomoći, posebno za svakog korisnika de minimis pomoći.

O b r a z l o ž e n j e

PODNOŠENJE PRIJAVE

Ministarstvo ekonomskog razvoja je dostavilo Prijavu državne pomoći br. 015-305/22-2585/2 od 14.02.2022. godine, koja je zavedena kod Agencije za zaštitu konkurencije (u daljem tekstu: „**Agencija**”) pod br. UPI-05-430/22-23/1 od 14.02.2022. godine, u vezi sa Programom za unapređenje konkurentnosti privrede za 2022. godinu (u daljem tekstu: „**Program**”).

Navedenim dopisom Ministarstvo ekonomskog razvoja je ukazalo da je opšti cilj Programa podsticanje razvoja postojećih procesa, proizvoda i usluga, u cilju jačanja konkurentnosti i izvoznog potencijala MMSP kroz unapređenje produktivnosti i profitabilnosti, uz otvaranje novih radnih mjesta, kao i stimulisanje osnivanja novih privrednih subjekata.

Dodatno, postupajući po članu 11 stav 1 Zakona, Ministarstvo ekonomskog razvoja je, dostavilo i Obrazac 1, zaveden kod Agencije pod br. UPI-05-430/22-23/2 od 14.02.2022. godine, za ocjenu usklađenosti Programa sa Zakonom o kontroli državne pomoći ("Službeni list Crne Gore", br. 12/18) (u daljem tekstu: "**Zakon**").

Ovlašćeno lice Ministarstva ekonomskog razvoja je svojim potpisom i pečatom ministarstva, na svakoj stranici Obrasca 1, potvrdilo da su svi navedeni podaci, istiniti i tačni.

S obzirom na to da član 11 stav 2 Zakona precizira da je za istinitost i tačnost podataka navedenih u prijavi državne pomoći odgovoran podnosilac prijave, Agencija je prilikom ocjene Programa uzela u obzir odgovornost davaoca državne pomoći (kao podnosioca prijave državne pomoći) i ovo rješenje zasnovala na podacima i informacijama sadržanim u dokumentaciji dostavljenoj od strane Ministarstva ekonomskog razvoja.

Agencija je odlučivala o usklađenosti Programa sa Zakonom, nakon što je primila urednu i potpunu prijavu državne pomoći, u smislu člana 14 stav 1 Zakona.

OPIS PROGRAMA

Program za unapređenje konkurentnosti privrede za 2022. godinu obuhvata 8 programskih linija. Program je dodatno obogaćen sa dvije nove programske linije finansijske podrške, koje se odnose na internacionalizaciju mikro, malih i srednjih preduzeća kao i nabavku opreme velike vrijednosti, kako bi se dodatno stimulisala privredna aktivnost i njena razvojna komponenta. Preostalih šest programskih linija su dodatno inovirane i unapređene, kroz uvođenje dodatnih komponenti, i u potpunosti prilagođene zahtjevima privrede.

Kada su u pitanju nacionalni strateški dokumenti, Program za unapređenje konkurentnosti privrede je utemeljen i u sljedećim krovnim nacionalnim dokumentima:

- **Program ekonomskih reformi za period 2022-2024**, koji daje pregled glavnih strukturnih izazova za jačanje konkurentnosti, kroz identifikovanje i realizaciju tri ključne prioritetne reformske mjere za podsticaj MMSP sektora, sadržane u Poglavlju 5 - strukturne reforme: Uspostavljanje potpune elektronske registracije preduzeća; Unapređenje pristupa finansijama MMSP kroz kreiranje Kreditnogarantnog fonda (KGF) i Jačanje konkurentne pozicije MMSP kroz uspostavljanje jedinstvene pristupne tačke.
- **Strategija razvoja mikro, malih i srednjih preduzeća u Crnoj Gori 2018-2022** predstavlja temelj u postavljanju prioritetnih područja razvoja poslovnog okruženja i pružanja integrisane programske podrške razvoju MMSP. Kroz planirane ishode uspostavljeni su okviri za stvaranje infrastrukture za stimulisanje rasta i razvoja poslovnog sektora, podršku u pristupu finansijama, unapređenju znanja i vještina, kao i razvoju inovativnosti i podsticanju

konkurentnosti MMSP, uz poseban osvrt na podršku specifičnim ciljnim grupama kao što su žene, mladi, potencijalni preduzetnici, itd.

- **Industrijska politika Crne Gore 2019-2023** teži povećanju konkurentnosti crnogorske ekonomije fokusirajući se na razvoj industrijskog sektora. Kroz realizaciju različitih mjera podstiče uspostavljanje zdravog poslovnog ambijenta za modernizaciju industrije, podsticajem inovacija i razvojem preduzetništva, kroz povećanje produktivnosti i zaposlenosti, kao i bolji pristup domaćem i međunarodnom tržištu u smislu pojednostavljenja procedura za trgovinu.
- **Strategija pametne specijalizacije Crne Gore 2019-2024**, sa prioriternim oblastima sa najvećim potencijalom za ekonomski razvoj, gdje je prepoznato da se razvoj zdrave investicione politike i konkurentna ekonomija temelji na znanju i resursima koji treba da budu valorizovani, kroz povezane prioritete. Kao ključni strateški prioriteti i ciljana područja razvoja prepoznati su: održiva poljoprivreda i lanac vrijednosti ishrane; energija i održivo okruženje; održivi i zdravstveni turizam; i razvoj novih tehnologija.
- **Nacionalna strategija održivog razvoja do 2030**, koja posebno inicira podsticaj konkurentnosti uslovljenu transformacijom poslovnog sektora kroz proces „ozelenjavanja“ postojećih radnih mjesta, što je prepoznato u okviru strateškog cilja 4.4.7. Povećati nivo konkurentnosti crnogorske ekonomije za održivi razvoj i zelena radna mjesta.
- **Strategija razvoja ženskog preduzetništva Crne Gore 2021-2024** kroz definisani okvir, strateške ciljeve, mjere podrške uspostavlja osnove za efikasnu implementaciji politike u cilju jačanja konkurentnosti ženskog preduzetništva i efektivne javne politike koja promoviše i podržava žensko preduzetništvo.
- **Strategija za cjeloživotno preduzetničko učenje Crne Gore 2020-2024** daje značaj konceptu razvoja konkurentnosti kroz razvoj i implementaciju programa za podsticanje preduzetništva u ključnim sektorima (IT, zelena ekonomija, digitalna ekonomija, kreativne industrije itd.).

Usklađenost Programa sa postojećim sektorskim strategijama, prije svega, Strategijom razvoja MMSP u Crnoj Gori 2018-2022. godina sa Akcionim planom za period 2021-2022. godine, ogleda se kroz ispunjavanje definisanih strateških i operativnih ciljeva, i to:

SC 1. Jačanje MMSP politike i unapređenje okruženja za razvoj MMSP i preduzetništva

- Operativni cilj 1. Stvaranje podsticajnog pravnog okvira i pojednostavljenje administrativnih procedura prema potrebama MMSP, Mjera 5. Digitalizacija usluga i unapređenje podrške za MMSP (1.1.5.1.), Operativni cilj 2. Unapređenje pristupa izvorima finansija za MMSP, Mjera 1. Unapređenje ponude i korišćenja postojećih finansijskih instrumenata (1.2.1.5., 1.2.1.6.), Mjera 2. Razvoj i korišćenje novih finansijskih instrumenata i promocija modela

finansiranja (1.2.2.1.), Operativni cilj 3. Dalji razvoj sistema za podršku preduzetničkom ekosistemu, Mjera 1. Jačanje međuinstitucionalne koordinacije i institucionalne podrške za razvoj MMSP (1.3.1.1.), i Mjera 2. Dostupnost on-line informacija za potrebe MMSP (1.3.2.1.), SC 2. Jačanje konkurentnost MMSP.

- Operativni cilj 1. Jačanje unutrašnjih performansi preduzeća, Mjera 1. Podrška razvoju usluga i obezbjeđenje savjetodavne podrške za MMSP (2.1.1.1, 2.1.1.2., 2.1.1.3.), Mjera 4. Jačanje kapaciteta za ulaganje u alternativne izvore finansiranja -investiciona spremnost (2.1.4.1.), Mjera 6. Unapređenje korišćenja raspoloživih finansijskih instrumenata u okviru EU programa COSME, HORIZON, IPA, FP9, EASI, WB EDIF, itd. (2.1.6.1.), Operativni cilj 4. Promocija zelenog poslovanja (2.4.1.2.).

SC 4. Promocija MMSP i preduzetništva, poslovno povezivanje i lakši pristup novim tržištima

- Operativni cilj 2. Podrška internacionalizaciji MMSP, Mjera 2. Jačanje kapaciteta MMSP za unapređenje poslovanja i izvoz - izvozna spremnost (3.2.2.3.), Mjera 3. Podrška za nastup na međunarodnim tržištima (3.2.3.2., 3.2.3.8., 3.2.3.3., 3.2.3.4.).

Kako je navedeno u Programu, Program za unapređenje konkurentnosti privrede predstavlja državnu pomoć u smislu člana 2 Zakona o kontroli državne pomoći („Službeni list Crne Gore“ br. 12/18) i Pravilnika o listi pravila državne pomoći - Prilog 7a.

CILJ PROGRAMA

Opšti cilj Programa je podsticanje razvoja postojećih procesa, proizvoda i usluga, u cilju jačanja konkurentnosti i izvoznog potencijala MMSP kroz unapređenje produktivnosti i profitabilnosti, uz otvaranje novih radnih mjesta, kao i stimulisanje osnivanja novih privrednih subjekata.

Specifični ciljevi Programa su:

- podsticanje investicione aktivnosti kroz ulaganja u nabavku opreme i alata velike vrijednosti;
- podsticanje razvoja preduzetništva kod žena i mladih kroz sufinansiranje ulaganja u opremu male vrijednosti;
- usaglašavanje proizvoda/usluga sa zahtjevima međunarodnih standarda i akreditacija tijela za ocjenu usaglašenosti;
- podizanje nivoa automatizacije poslovnih procesa, nivoa znanja upravljačkih i operativnih struktura kod MMSP i povećanje izvoza kao rezultat digitalizacije poslovanja;

- podsticaj transformacije poslovnih i tehnoloških procesa sa linearnog na cirkularni model poslovanja;
- povećanje internacionalizacije MMSP kroz nastupe na međunarodnim sajmovima namijenjene za preduzeća koja imaju ostvareno izvozno poslovanje;
- pružanje mentoring usluga za prevazilaženja trenutne situacije i nalaženje najpovoljnijih rješenja za buduće poslovanje kroz dijagnozu, pripremu razvojnih planova, savjetovanje i uspostavljanje poslovne saradnje;
- podrška početnicima u biznisu kroz osnivanje novih preduzeća i animiranje specifičnih ciljnih grupa – mladih ljudi, žena, studenata, lica sa invaliditetom, nezaposlenih lica za započinjanje biznisa i stimulisanje njihove inovativnosti i kreativnosti i podsticanje daljeg rasta postojećih MMSP.

PREDMET PROGRAMA

Programom za unapređenje konkurentnosti privrede za 2022. godinu predviđeno je sprovođenje osam Programskih linija podrške:

1. Programska linija za nabavku opreme velike vrijednosti;
2. Programska linija za podršku malim ulaganjima;
3. Programska linija za uvođenje međunarodnih standarda;
4. Programska linija za podršku digitalizaciji;
5. Programska linija za podsticaj cirkularne ekonomije;
6. Programska linija za podršku internacionalizaciji;
7. Programska linija za početnike u biznisu;
8. Programska linija za pružanje mentoring usluga.

FINANSIJSKI OKVIR

Ukupan budžet opredijeljen za realizaciju Programa za unapređenje konkurentnosti privrede za 2022. godinu je 4.000.000,00 €, dok su pojedinačni, specifični uslovi, kao i način i dinamika dodjele podrške definisani pojedinačnim programskim linijama.

U skladu sa interesovanjem i prijavama korisnika Programa, odnosno interesovanjem za pojedine programske linije, a na osnovu iskustva u realizaciji programa prethodne godine, omogućiće se preusmjeravanje budžeta programskih linija u iznosu do 50%, s tim da pojedinačna programska linija ne može premašiti iznos od 70% ukupno odobrenog budžeta cijelog Programa.

Razlog za omogućavanje preraspodjele je definisan na osnovu nemogućnosti predviđanja obima interesovanja za pojedine programske linije, te bi na taj način odgovorili zahtjevima privrede, i podržali one djelatnosti i vrste poslovanja za koje budu iskazali najviše potrebe u cilju jačanja njihove konkurentnosti i produktivnosti.

Programom **nijesu obuhvaćene** djelatnosti na osnovu klasifikacije djelatnosti u okviru sljedećih sektora:

SEKTOR A: POLJOPRIVREDA ŠUMARSTVO I RIBARSTVO;

SEKTOR G: TRGOVINA NA VELIKO I TRGOVINA NA MALO I POPRAVKA VOZILA I MOTOCIKALA;

SEKTOR K: FINANSIJSKE DJELATNOSTI I DJELATNOST OSIGURANJA;

SEKTOR O: DRŽAVNA UPRAVA I ODBRANA I OBAVEZNO SOCIJALNO OSIGURANJE

SEKTOR T: DJELATNOST DOMAĆINSTVA KAO POSLODAVCA; DJELATNOST DOMAĆINSTVA KOJA PROIZVODE ROBU I USLUGE ZA SOPSTVENE POTREBE;

SEKTOR U: DJELATNOST EKSTERITORIJALNIH ORGANIZACIJA I TIJELA.

Detaljan spisak dozvoljenih šifri djelatnosti u okviru podržanih sektora biće sastavni dio Anex-a Programa.

Opravidani troškovi podrške

Opravidani troškovi Programa za unapređenje konkurentnosti privrede za 2022. godinu su troškovi koji su realizovani od strane preduzeća pod uslovom:

- Da su u skladu sa opravdanim troškovima podrške koji su specificirani u okviru svake pojedinačne programske linije;
- Da su navedeni u ponudi/fakturi i/ili ugovoru;
- Da su mjerljivi i da se evidentiraju prema važećim računovodstvenim standardima;
- Da su u skladu sa zahtjevima finansijskog upravljanja, posebno u pogledu ekonomičnosti i efikasnosti.

U Programu se navodi da mjere sadržane u programskim linijama ispunjavaju kriterijume člana 14 Priloga 7a - Regulative Komisije (EU) br. 651/2014 od 17. juna 2014. godine o proglašavanju određenih kategorija pomoći spojivim sa unutrašnjim tržištem u primjeni članova 107. i 108. Ugovora, Pravilnika o listi pravila državne pomoći ("Sl. list Crne Gore" br. 35/14, 02/15 i 38/15), pa su saglasne sa članovima 6 i 7 Zakona.

Takođe, u Programu je navedeno da ukoliko se radi o novoosnovanom privrednom subjektu, dodjeljuje se pomoć male vrijednosti (de minimis pomoći) u skladu sa Uredbom Komisije EU br. 1407/2013 od 18. decembra 2013. godine o primjeni čl. 107 i 108 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije na pomoći male vrijednosti (de minimis pomoći) (32013R1407, SL L 352, 24.12.2013, str. 1-8), sadržane u Pravilniku o listi pravila državne pomoći ("Sl. list Crne Gore" br. 35/14, 02/15, 38/15, 020/16, 033/20, 038/20, 053/20, 098/20, 130/20, 044/21, 107/21 i 131/21), pri čemu se podrazumijeva da iznos de minimis državne pomoći koji se dodjeljuje pojedinačnom korisniku ne smije preći 200.000,00 € u trogodišnjem fiskalnom periodu.

1. PROGRAMSKA LINIJA ZA NABAVKU OPREME VELIKE VRIJEDNOSTI

CILj

Obezbijedivanje finansijskih sredstava za ulaganje u opremu velike vrijednosti implementacijom ove programske linije biće olakšano, a samim tim i privredni subjekti koji do sada nisu bili u mogućnosti da ulažu u poslovne procese biće u mogućnosti da modernizuju, unaprijede ili u krajnjem slučaju prošire broj proizvoda i usluga koje plasiraju na tržište.

Specifični ciljevi:

- osavremenjivanje poslovnih procesa,
- podsticanje ženskog preduzetništva i mladih preduzetnika,
- diverzifikacija poslovnih aktivnosti,
- jačanje konkurentske pozicije,
- otvaranje novih radnih mjesta.

PREDMET

Predmet programske linije je nabavka:

- nove opreme (mašine, aparati, specijalizovani alati i instrumenti) direktno vezane za djelatnost privrednog društva;
- polovne opreme (mašine, aparati, specijalizovani alati i instrumenti), ne starija od 5 godina.

U okviru investicije, pod opremom se podrazumijeva oprema kupljena od zvaničnih proizvođača opreme, uvoznika ili distributera opreme. Oprema ne može biti nabavljena od fizičkog lica, kao ni od trećeg lica koje čini povezano lice sa kupcem opreme. Ukoliko je oprema domaćeg porijekla, ista mora biti nabavljena direktno od proizvođača. Nabavljena oprema ne može biti otuđena, prodana, niti korišćena u svrhu izdavanja trećim licima u roku od 5 godina.

U slučaju nabavke polovne opreme, Komisija, odnosno Ministarstvo ima pravo angažovanja procjenitelja vrijednosti opreme, i u skladu sa tim može da odbije zahtjev/zatraži korekciju iznosa predložene vrijednosti opreme.

FINANSIJSKI OKVIR

Ukupan budžet za realizaciju Programske linije za nabavku opreme velike vrijednosti je 1.000.000,00 €.

Intenzitet podrške:

Programska linija podrazumijeva da privredno društvo finansira 100% svih troškova do završetka aktivnosti za koju konkuriše, a onda mu se nakon podnesene dokumentacije koja dokazuje utrošak sredstava ugovorene aktivnosti, od strane Ministarstva ekonomskog razvoja odobrava refundacija dijela troškova **u visini do 40% iznosa opravdanih troškova bez PDV-a, odnosno u iznosu ne manjem od 8.000,00 €, niti veći od 80.000,00 €** (vrijednost opreme se kreće u rasponu od 20.000 € do 200.000 €, neto fakturisane vrijednosti), **a 50% iznosa opravdanih troškova bez PDV-a, u iznosu od 10.000,00 € do 100.000,00 €** za privredna društva u vlasništvu žena, mladih, i privrednih društava iz manje razvijenih opština. Uslov je da u posljednjih šest mjeseci do dana objavljivanja Javnog poziva nije bilo promjena u strukturi vlasništva.

Ukoliko u osnivačkoj strukturi preduzeća u vlasništvu od minimum 50% učestvuju osobe ženskog pola i/ili osobe koje imaju do 35 godina starosti, intenzitet maksimalne podrške iznosi do 50% opravdanih troškova bez PDV-a, kao i u slučajevima kada je privredno društvo **registrovano i obavlja djelatnost** u jedinicama lokalnih samouprava (JLS) sa indeksom razvijenosti do 100%, kada će se primjenjivati podrška koja uvažava regionalni aspekt i razvrstavanje jedinica JLS prema stepenu razvijenosti. To se odnosi na privredna društva iz sljedećih opština: Petnjica, Andrijevića, Gusinje, Plav, Rožaje, Tuzi, Berane, Bijelo Polje, Šavnik Mojkovac, Kolašin, Plav, Plužine, Ulcinj, Žabljak, Cetinje, Nikšić, Danilovgrad.

Ocjena programske linije

Agencija zaključuje da se ova pomoć dodjeljuje kao pomoć male vrijednosti (de minimis pomoći) u skladu sa Uredbom Komisije EU br. 1407/2013 od 18. dec. 2013. godine, pri čemu se podrazumijeva da iznos de minimis državne pomoći koji se dodjeljuje pojedinačnom korisniku ne smije preći 200.000,00 € u trogodišnjem fiskalnom periodu.

2. PROGRAMSKA LINIJA ZA PODRŠKU MALIM ULAGANJIMA

Cilj

Programska linija za podršku malim ulaganjima ima za cilj povećanje konkurentnosti preduzetnika i unapređenje njihovog poslovanja, podsticanje preduzetništva žena i mladih, kao i kreiranje novih radnih mjesta kroz investicije u osnovna sredstva i opremu male vrijednosti.

Specifični ciljevi:

- Podsticanje preduzetništva;
- Jačanje ženskog preduzetništva;

- Podsticanje osnivanja i pokretanja sopstvenog biznisa;

PREDMET

Programska linija za podršku malim ulaganjima podrazumijeva dodjelu bespovratnih sredstava za nabavku osnovnih sredstava – opreme koji su direktno uključeni u proces proizvodnje i pružanja usluge:

1. nova proizvodna oprema i/ili mašina, koja je direktno u funkciji kreiranja proizvoda i/ili usluge;
2. polovna proizvodna oprema i/ili mašine, ne starije od tri godine koja je direktno u funkciji kreiranja proizvoda i/ili usluge;
3. nova računarska oprema, prenosni računari, štampači, skeneri i druga kancelarijska opreme, kao i oprema u funkciji razvoja kreativnih industrija;
4. novi djelovi, specijalizovani alati za mašine.

Preduzeća mogu podnijeti jedan zahtjev za dodjelu finansijske pomoći i to za jednu ili više projektnih aktivnosti u okviru jedinstvenog ulaganja od prihvatljivih aktivnosti programske linije.

FINANSIJSKI OKVIR

Ukupan budžet za realizaciju Programske linije za podršku malim ulaganjima iznosi 1.000.000 €.

Intezitet podrške:

Programska linija podrazumijeva da privredno društvo/preduzetnik finansira 100% svih troškova do završetka aktivnosti za koju konkuriše, a onda mu se nakon podnesene dokumentacije koja dokazuje utrošak sredstva ugovorene aktivnosti, od strane Ministarstva ekonomskog razvoja odobrava refundacija dijela troškova u visini do 50% iznosa opravdanih troškova bez PDV-a, u minimalnom iznosu od 500,00 €, **a u maksimalnom iznosu do 6.000,00 € bez PDV-a.**

Ukoliko u osnivačkoj strukturi preduzeća u vlasništvu od minimum 50%, učestvuju osobe ženskog pola i/ili osobe koje imaju do 35 godina starosti, intezitet maksimalne podrške iznosi do 80% opravdanih troškova bez PDV-a, odnosno **u maksimalnom iznosu do 7.500,00 €**, za privredne subjekte koji su **registovani i obavljaju djelatnost** u jedinicama lokalnih samouprava (JLS) sa indeksom razvijenosti do 100% , intezitet maksimalne podrške iznosi do 70% opravdanih troškova bez PDV-a, odnosno **u maksimalnom iznosu do 7.000,00 €**. Ova pomoć se dodjeljuje kao pomoć male vrijednosti (de minimis pomoći) u skladu sa Uredbom Komisije EU br. 1407/2013 od 18. decembra 2013. godine. Uslov je da u posljednjih šest mjeseci do dana objavljivanja Javnog poziva nije bilo promjena u strukturi vlasništva.

OCJENA PROGRAMSKE LINIJE:

Uzimajući u obzir planirani iznos, te utvrđeni intenzitet podrške, Agencija nalazi da se radi o pomoći male vrijednosti (de minimis pomoći) u skladu sa Uredbom Komisije EU br. 1407/2013 od 18. dec. 2013. godine. Podrazumijeva se, iznos de minimis državne pomoći koji se dodeljuje pojedinačnom korisniku ne smije preći 200.000,00 € u trogodišnjem fiskalnom periodu.

3. PROGRAMSKA LINIJA ZA UVOĐENJE MEĐUNARODNIH STANDARDARDA

CILJ

Cilj Programske linije za uvođenje međunarodnih standarda je da obezbijedi podršku preduzetnicima, mikro, malim i srednjim preduzećima, naročito iz manje razvijenih jedinica lokalne samouprave, prije svega iz sjevernog regiona, da u što većoj mjeri povećaju svoju konkurentnost, prvenstveno kroz usaglašavanje sa zahtjevima međunarodnih standarda koji se odnose na proizvode/usluge i podršku za dobijanje akreditacije za ocjenjivanje usaglašenosti.

Specifični ciljevi:

- Povećanje konkurentnosti privrednih subjekata i njihovih proizvoda/usluga na domaćem i međunarodnom tržištu;
- Usaglašavanje proizvoda/usluga sa međunarodnim standardima;
- Povećanje izvoza;
- Smanjivanje regionalnih razlika;
- Razvoj konsultantskih usluga.

PREDMET

Kroz Programsku liniju za uvođenje međunarodnih standarda podrška je namijenjena za sufinansiranje troškova sljedećih aktivnosti:

- Komponenta I - Akreditacija tijela za ocjenjivanje usaglašenosti;
- Komponenta II - Implementacija, sertifikacija i resertifikacija međunarodnih standarda.

Komponenta I - Akreditacija tijela za ocjenjivanje usaglašenosti

U okviru prve komponente programske linije, **podrška se odnosi na refundaciju opravdanih troškova akreditacije onih pravnih lica koja su akreditovana za ocjenu usaglašenosti ili pravnih entiteta čiji je dio tijelo za ocjenu usaglašenosti, koja su akreditovana za ocjenu usaglašenosti u skladu sa jednim od navedenih standarda** MEST EN ISO/IEC 17020, MEST EN ISO/IEC 17025, MEST EN ISO/IEC

17029, MEST EN ISO/IEC 17021-1, MEST EN ISO/IEC 17024, MEST EN ISO/IEC 17043, MEST EN ISO 15189.

Troškovi aktivnosti akreditacije za tijela za ocjenu usaglašenosti su predmet refundacije jedino ukoliko je pravnom entitetu dodjeljen sertifikat o akreditaciji od strane Akreditacionog tijela Crne Gore nakon početne akreditacije ili je tijelo za ocjenu usaglašenosti realizovalo postupak redovnog ocjenjivanja i proširenja obima akreditacije u roku trajanja dodijeljenog Sertifikata o akreditaciji.

Tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti je pravno lice koje sprovodi ocjenjivanje usaglašenosti, uključujući kalibraciju/ etaloniranje, ispitivanje, sertifikaciju i kontrolisanje (laboratorije za ispitivanje, medicinske laboratorije, laboratorije za etaloniranje, medicinske laboratorije, sertifikaciona tijela za proizvode, sertifikaciona tijela za sisteme menadžmenta, sertifikaciona tijela za osoblje, kontrolna tijela). Akreditovati se mogu:

- **Laboratorije za ispitivanje** - ispitivanje životnih namirnica, parametara životne sredine, električnih uređaja, opreme pod pritiskom, hemijskih proizvoda, metala i proizvoda od metala, građevinskih materijala i dr.;
- **Medicinske laboratorije** - biohemijska ispitivanja, mikrobiološka, hematološka ispitivanja, i sl.;
- **Laboratorije za etaloniranje** - etaloniranje mjerne i ispitne opreme;
- **Sertifikaciona tijela** - usluge sertifikacije proizvoda, procesa i usluga u skladu sa propisima i prema razvijenim sertifikacionim šemama; sistema menadžmenta (sistem upravljanja kvalitetom, životnom sredinom, bezbjednošću hrane i dr.) i stručnih lica (ocjenjivači sistema menadžmenta kvaliteta i upravljanja životnom sredinom, zavarivači, lica koja obavljaju ispitivanje bez razaranja i dr.);
- **Kontrolna tijela** - kontrolisanje liftova i dizalica, opreme pod pritiskom, elektroopreme i instalacija, kvaliteta namještaja, kontrolisanje u oblasti motornih vozila i drugim područjima.

Komponenta II - Implementacija, sertifikacija, resertifikacija međunarodnih standarda

Druga komponenta programske linije odnosi se na refundaciju iznosa opravdanih troškova za implementaciju ISO standarda, sertifikaciju i resertifikaciju.

Za aktivnosti implementacije preduzeće angažuje pružaoce usluga koji su zaduženi za sprovođenje predloženog projekta.

U slučaju sertifikacije i resertifikacije postojećeg sistema angažuje se akreditovano sertifikaciono tijelo koji svoj obim akreditacije dokazuje Dodatkom Sertifikata o akreditaciji izdatim od strane Akreditacionog tijela Crne Gore.

Pružaoци usluge ne mogu biti fizička lica, već samo pravna lica i registrovani preduzetnici.

Privredni subjekt može, da angažuje akreditovano sertifikaciono tijelo koje nije registrovano i akreditovano na teritoriji Crnje Gore, samo ukoliko ne postoji lokalno tijelo koje može realizovati predmetnu aktivnost. U tom slučaju podnosilac prijave prilaže izjavu (Obrazac). Ostali uslovi koje treba da zadovolji pružaoц usluga su isti.

Klijent može zatražiti ponudu za određeni EA kod i od onih sertifikacionih tijela koja apliciraju za proširenje obima akreditacije za taj EA kod (uz ponudu sertifikacionog tijela klijentu se prilaže i dokaz za proširenje obima akreditacije kod ATCG za predmetni EA kod) - u slučaju da se sertifikacionom tijelu ne dodijeli proširenje obima akreditacije za predmetni EA kod, rizik preuzima klijent. U ovom slučaju troškovi aktivnosti neće biti refundirani.

Podrška se odnosi na aktivnosti koje su započete od 01. januara 2022. godine sa rokom završetka do 16. novembra 2022. godine.

U okviru programske linije dozvoljeno da isto pravno lice istovremeno bude korisnik sredstava i pružalac usluge.

Preduzeća koja ispune uslove i kojima se dodijeli podrška neophodno je da posjeduju MEST standard izdat na ime preduzeća.

FINANSIJSKI OKVIR

Ukupan budžet za realizaciju Programske linije za uvođenje međunarodnih standarda iznosi 250.000.00 €.

Intenzitet podrške:

Princip je da preduzeće finansira 100% svih troškova do završetka aktivnosti za koju konkuriše, a onda mu se nakon podnešene dokumentacije koja dokazuje utrošak sredstva ugovorene aktivnosti, od strane Ministarstva ekonomskog razvoja odobrava refundacija dijela troškova u visini do 70% za mikro i mala preduzeća odnosno do 60% za srednja preduzeća, iznosa opravdanih troškova bez PDV-a, a u **maksimalnom iznosu za implementaciju i sertifikaciju/resertifikaciju do 3.000.00 € bez PDV-a. Maksimalan iznos koji može biti dodijeljen za aktivnost implementacije standarda je do 1,800.00 € bez PDV-a, dok maksimalan iznos koji može biti dodijeljen za aktivnosti sertifikacije/resertifikacije standarda je do 1,200.00 bez PDV-a**, a u skladu sa definisanim procentom podrške.

Ukoliko u osnivačkoj strukturi preduzeća u vlasništvu od minimum 50%, učestvuju osobe ženskog pola i/ili osobe koje imaju do 35 godina starosti, kao i privredna društva koja posluju u jedinicama lokalnih samouprava (JLS) sa indeksom razvijenosti do

100% , intenzitet maksimalne podrške iznosi do 80% opravdanih troškova bez PDV-a, odnosno **u maksimalnom iznosu do 4.000.00 €**. **Maksimalan iznos koji može biti dodijeljen za aktivnosti implementacije standarda je do 2,400.00 € bez PDV-a**, dok **maksimalan iznos koji može biti dodijeljen za sertifikaciju/resertifikaciju standarda je do 1,600.00 bez PDV-a**, a u skladu sa definisanim procentom podrške. Uslov je da u posljednjih šest mjeseci do dana objavljivanja Javnog poziva nije bilo promjena u strukturi vlasništva, kao i u promjeni adrese sjedišta Društva (u okviru druge jedinice lokalne samouprave).

Posebna podrška biće usmjerena na pravna lica koja žele da se akredituju ili postojeća sertifikaciona tijela koja žele da prošire obim akreditacije, gdje **maksimalan iznos podrške za aktivnosti pripreme i akreditacije iznosi do 4.000.00 bez PDV-a**. Visina podrške za mikro i mala preduzeća iznosi 70%, odnosno do 60% za srednja preduzeća, a ukoliko u osnivačkoj strukturi preduzeća u vlasništvu od minimum 50%, učestvuju osobe ženskog pola i/ili osobe koje imaju do 35 godina starosti, kao i privredna društva koja su **registrovana i obavljaju djelatnost** u jedinicama lokalnih samouprava (JLS) sa indeksom razvijenosti do 100% ,intezitet maksimalne podrške iznosi do 80% opravdanih troškova bez PDV-a, a u skladu sa definisanim procentom podrške. Uslov je da u posljednjih šest mjeseci do dana objavljivanja Javnog poziva nije bilo promjena u strukturi vlasništva, kao i u promjeni adrese sjedišta Društva (u okviru druge jedinice lokalne samouprave).

Sredstva će se dodjeljivati putem otvorenog postupka dodjele bespovratnih sredstava kroz otvoreni Javni poziv, odnosno do utroška raspoloživih sredstava za programsku liniju.

OCJENA PROGRAMSKE LINIJE

Mjere sadržane u Programskoj liniji za uvođenje međunarodnih standarda ispunjavaju kriterijume člana 14 Priloga 7a - Regulative Komisije (EU) br. 651/2014 od 17. Juna 2014. godine o proglašavanju određenih kategorija pomoći spojivim sa unutrašnjim tržištem u primjeni članova 107. i 108. Ugovora, Pravilnika o listi pravila državne pomoći ("Sl. list Crne Gore" br. 35/14, 2/15, 38/15, 20/16, 33/20, 38/20, 53/20, 98/20, 130/20 i 44/21, 107/21 i 131/21) (u daljem tekstu: „**Pravilnik**“), pa su saglasne sa čl. 6 i 7 Zakona.

Za preduzeća u kojima u osnivačkoj strukturi od minimum 50%, učestvuju osobe ženskog pola i/ili osobe koje imaju do 35 godina starosti, sredstva se dodjeljuju kao pomoć male vrijednosti (de minimis) u skladu sa Uredbom Komisije br. 1407/2013 od 18. decembra 2013. godine. U skladu sa Uredbom, iznos de minimis državne pomoći koji se dodeljuje korisniku ne smije preći 200.000,00 € u trogodišnjem fiskalnom periodu.

4. PROGRAMSKA LINIJA ZA PODRŠKU DIGITALIZACIJI

CILJ

Cilj Programske linije za podršku digitalizaciji je podizanje nivoa automatizacije poslovnih procesa i nivoa znanja upravljačkih i operativnih struktura kod MMSP.

Specifični ciljevi:

- Povećan broj MMSP koji su automatizovali poslovne procese;
- Unaprijeđene digitalne vještine zaposlenih u MMSP;
- Povećan izvoz crnogorskih MMSP zahvaljujući digitalnom poslovanju.

PREDMET

Kroz Programsku liniju za podršku digitalizaciji podrška je namijenjena za sufinansiranje troškova sljedećih aktivnosti:

- Komponenta 1: Integracija poslovnih softvera i web rješenja;
- Komponenta 2: Realizacija specijalizovanih (personalizovanih) softverskih rješenja veće kompleksnosti;
- Komponenta 3: Unapređenje digitalnih vještina zaposlenih.

FINANSIJSKI OKVIR

Ukupan budžet za realizaciju Programske linije za podršku digitalizaciji iznosi 400.000,00 €.

Intenzitet podrške:

Princip je da preduzeće finansira 100% svih troškova do završetka aktivnosti za koju konkuriše, a onda mu se nakon podnesene dokumentacije koja dokazuje utrošak sredstva ugovorene aktivnosti, od strane Ministarstva ekonomskog razvoja odobrava refundacija dijela troškova, i to:

Komponenta 1: Integracija poslovnih softvera

Refundacija dijela troškova u visini do 50% iznosa opravdanih troškova bez PDV-a, a u **maksimalnom iznosu do 2.500,00 € bez PDV-a.**

Ukoliko u osnivačkoj strukturi preduzeća u vlasništvu od minimum 50%, učestvuju osobe ženskog pola i/ili osobe koje imaju do 35 godina starosti, intenzitet maksimalne podrške iznosi do 80% opravdanih troškova bez PDV-a, odnosno u maksimalnom iznosu do 4.000,00 € bez PDV. Ova pomoć se dodjeljuje kao pomoć male vrijednosti (de minimis pomoći) u skladu sa Uredbom Komisije EU br. 1407/2013 od 18. dec. 2013. godine. Uslov je da u poslednjih šest mjeseci do dana objavljivanja Javnog poziva nije bilo promjena u strukturi vlasništva.

Za privredne subjekte koji su **registrovani i obavljaju djelatnost** u jedinicama lokalnih samouprava (JLS) sa indeksom razvijenosti do 100% intenzitet bespovratne podrške će se uvećati za dodatnih 10% iznosa opravdanih troškova, dok se maksimalno dozvoljeni iznosi neće mijenjati.

Ukupan budžet za komponentu 1 je 200.000,00 €.

Komponenta 2: Realizacija specijalizovanih (personalizovanih) softverskih rješenja veće kompleksnosti

Refundacija dijela troškova u visini do 70% iznosa opravdanih troškova bez PDV-a, a u **maksimalnom iznosu do 20.000,00 € bez PDV-a**.

Ukupan budžet za komponentu 2 je 150.000,00 €.

Komponenta 3: Unapređenje digitalnih vještina zaposlenih

Refundacija dijela troškova u visini do 100% iznosa opravdanih troškova bez PDV-a, a u **maksimalnom iznosu do 1.200,00 € bez PDV-a po preduzeću**. Maksimalan broj zaposlenih u privrednom subjektu koji mogu koristiti podršku za ovu komponentu je 4, dok ukupni dozvoljeni iznos podrške po ovom osnovu, po zaposlenom, može biti do 300,00 €.

Ukupan budžet za komponentu 3 je 50.000,00 €.

OCJENA PROGRAMSKE LINIJE

Mjere sadržane u Programskoj liniji ispunjavaju kriterijume propisane Uredbom Komisije EU br. 1407/2013 od 18. dec. 2013. godine, koja se primjenjuje kroz Pravilnik. Podrazumijeva se, iznos de minimis državne pomoći koji se dodeljuje pojedinačnom korisniku ne smije preći 200.000,00 € u trogodišnjem fiskalnom periodu.

5. PROGRAMSKA LINIJA ZA PODSTICAJ CIRKULARNE EKONOMIJE

CILJ

Osnovni cilj ove Programske linije je minimizacija uticaja otpada na životnu sredinu i povećanje efikasnosti korišćenja resursa, u cilju stvaranja doprinosa održivom razvoju, kroz podsticaje za investiranje i afirmaciju ekonomskih mogućnosti koje nastaju iz otpada.

Implementacija mjera podrške predviđene ovom linijom u punom kapacitetu, u srednjem roku treba da doprinese povećanju podizanju socijalnih, kulturnih, naučnih, upravljačkih, tehničkih i tehnoloških standarda u cirkularnoj ekonomiji.

Specifični ciljevi:

- Kreiranje preduslova za cirkularnu ekonomiju,
- Uvođenje sistema biološkog tretmana otpadnih voda,
- Povećanje kvaliteta i količine reciklirane vode u industriji;
- Poboljšanje upravljanja otpadom i reciklaže.

PREDMET

Kroz Programsku liniju za podsticaj cirkularne ekonomije pruža se podrška preduzetnicima, malim i srednjim preduzećima u prečišćavanju otpadnih voda. Podrška je namijenjena za sufinansiranje troškova sljedećih aktivnosti:

Komponenta I - Tretman otpadnih voda u industriji namijenjen preduzetnicima i mikro preduzećima:

- sufinansiranje nabavke sistema za tretman otpadnih voda iz individualnih izvora, koji nemaju pristup centralnom sistemu kanalizacije;
- potpuna zamjena zastarelih septičke jama i podizanje stepena efikasnosti i smanjenja operativnih troškova;
- sufinansiranje primjene bioreaktora koji integriše procese denitrifikacije, nitrifikacije i odvajanje tečne i čvrste faze u jednom rezervoaru, a zasniva se na principu niske opterećenosti sa aerobnom stabilizacijom aktivnog mulja; i
- sufinansiranje tretman otpadnih voda u skladu sa EN 12566-3 normom i operativnim procedurama koje su prate efikasnost prečišćavanja u rasponu od 90-97%.

Komponenta II - Tretman otpadnih voda u industriji namijenjen malim i srednjim preduzećima i hotelima:

- Sufinansiranje nabavke modularnih postrojenja za tretman otpadnih industrijskih voda malih i srednjih preduzeća i hotela;
- Sufinansiranje primjene odvajanje prečišćene vode iz mulja biološkim filterom koji formira cebe aktivnog mulja;
- Realizacija prečišćavanja otpadnih voda, u skladu sa EN 12566-3, u rasponu od 90 do 98%, (visoke efikasnost 90-95% za BPK5 – reprezentativni indeks potrošnje kiseonika, HPK – hemijska potrošnja kiseonika 80-90%) sa ciljem ponovne upotrebe u proizvodnom procesu;
- Sufinansiranje sistema za tretiranje svih vrsta biološki zagađenih otpadnih voda.

Komponenta III - Podrška pravilnom upravljanju otpadom kroz izbjegavanje nastanka otpada i reciklažu:

- Sufinansiranje nabavke nove opreme za sakupljanje i razvrstavanje sledećih vrsta komunalnog otpada: papir i karton, staklo, metal i plastika ;
- Sufinansiranje nabavke ekoloških proizvoda i ambalaže;

- Sufinansiranje nabavke ekološki prihvatljivih materijala (sirovine) za proizvodne procese koji rezultiraju višekratnim proizvodima koji su po svojim svojstvima i namjeni supstituti jednokratnim plastičnim proizvodima i ambalaži;
- Sufinansiranje nabavke mašina za recikliranje papira i plastike, koje kao rezultat imaju sirovinu za nove proizvode ili nove proizvode;

FINANSIJSKI OKVIR

Ukupan budžet za realizaciju Programske linije za podsticaj cirkularne ekonomije iznosi 200.000.00 €.

Intenzitet podrške:

Princip je da preduzeće finansira 100% svih troškova do završetka aktivnosti za koju konkuriše, a onda mu se nakon podnesene dokumentacije koja dokazuje utrošak sredstva ugovorene aktivnosti, od strane Ministarstva ekonomskog razvoja odobrava refundacija dijela troškova u visini do 70% za preduzetnike, mikro i mala preduzeća, odnosno do 60% za srednja preduzeća, iznosa opravdanih troškova bez PDV-a, a **u maksimalnom iznosu do 10.000,00 € bez PDV-a** (Komponenta I i II, i djelimično Komponenta III - Sufinansiranje nabavke mašina za recikliranje papira i plastike).

Za aktivnosti u okviru Komponente III - Sufinansiranje nabavke opreme za sakupljanje i razvrstavanje komunalnog otpada, Sufinansiranje nabavke ekoloških proizvoda i ambalaže, kao i Sufinansiranje nabavke ekološki prihvatljivih materijala odobrava se refundacija troškova dijela troškova u visini do 70% za preduzetnike, mikro i mala preduzeća, odnosno do 60% za srednja preduzeća, iznosa opravdanih troškova bez PDV-a, a **u maksimalnom iznosu do 2.000,00 € bez PDV-a**.

OCJENA PROGRAMSKE LINIJE

Agencija zaključuje da se finansijska podrška dodjeljuje kao pomoć male vrijednosti (de minimis pomoći) u skladu sa Uredbom Komisije EU br. 1407/2013 od 18. dec. 2013. godine.

6. PROGRAMSKA LINIJA ZA PODRŠKU INTERNACIONALIZACIJI

CILj

Cilj Programske linije za podršku internacionalizaciji MMSP je da obezbijedi podršku, preduzećima za predstavljanje proizvoda usluga na međunarodnim tržištima i jačanje poslovne saradnje sa međunarodnim partnerima.

Specifični ciljevi:

- Povećan izvoz crnogorskih MMSP na ciljanim tržištima;

- Povećan broj MMSP sa povećanom vrednošću izvoznih ugovora na ciljanim tržištima;
- Povećan broj MMSP koji su pripremljeni za izvoz.

PREDMET

Kroz Programsku liniju za podršku internacionalizaciji MMSP, podrška je namijenjena za sufinansiranje troškova sljedećih aktivnosti:

- Komponenta 1. Nastup na međunarodnim sajmovima;
- Komponenta 2. Kompanijske posjete sajmovima u cilju povezivanja sa inostranim partnerima/učestvovanje na B2B susretima;
- Komponenta 3. Izrada promotivnog materijala.

FINANSIJSKI OKVIR

Ukupan budžet za realizaciju Programske linije za podršku internacionalizaciji MMSP iznosi 100.000.00 €.

Intenzitet podrške:

Princip je da preduzeće finansira 100% svih troškova do završetka aktivnosti za koju konkuriše, a onda mu se nakon podnesene dokumentacije koja dokazuje utrošak sredstva ugovorene aktivnosti, od strane Ministarstva ekonomskog razvoja odobrava refundacija dijela troškova, i to za:

- **Komponenta 1.** Nastup na međunarodnim sajmovima: iznos bespovratnih sredstava koji može biti dodijeljen preduzeću za realizaciju ove aktivnosti je do 50% iznosa opravdanih troškova bez PDV-a odnosno u maksimalnom iznosu do 4.000.00 €.
- **Komponenta 2.** Kompanijske posjete sajmovima u cilju povezivanja sa inostranim partnerima/učešće na B2B susretima: iznos bespovratnih sredstava koji može biti dodijeljen preduzeću za realizaciju ove aktivnosti je do 50% iznosa opravdanih troškova bez PDV-a odnosno u maksimalnom iznosu do 700.00 €.
- **Komponenta 3.** Izrada promotivnog materijala: iznos bespovratnih sredstava koji može biti dodjeljen preduzeću za realizaciju ove aktivnosti je do 50% iznosa opravdanih troškova bez PDV-a odnosno u maksimalnom iznosu do 500.00 €.

Ukoliko u osnivačkoj strukturi preduzeća u vlasništvu od minimum 50%, učestvuju osobe ženskog pola i/ili osobe koje imaju do 35 godina starosti, kao i za subjekte koji su **registrovani i obavljaju djelatnost** u jedinicama lokalne samouprave sa indeksom razvijenosti do 100%, intenzitet maksimalne podrške iznosi do 80% opravdanih troškova bez PDV-a, odnosno u maksimalnom iznosu:

- **do 5.000.00 €** za aktivnost „nastup na međunarodnim sajmovima“;
- **do 1.000.00 €** za aktivnost „kompanijske posjete sajmovima u cilju povezivanja sa inostranim partnerima/učešće na B2B susretima“;

- **do 700.00 €** za aktivnost „Izrada promotivnog materijala“.

Ova pomoć se dodjeljuje kao pomoć male vrijednosti (de minimis pomoći) u skladu sa Uredbom Komisije EU br. 1407/2013 od 18. dec. 2013. godine.

Preduzeću se nudi mogućnost da po osnovu Javnog poziva aplicira za sve komponente u okviru ove Programske linije s tim da apliciranje za komponentu 3. - izrada promotivnog materijala, mora biti povezano sa jednom od druge dvije komponente koje se podržavaju (to znači da ukoliko preduzeće aplicira samo za komponentu 3 ista neće biti podržana).

Ocjena Programske Linije

Agencija zaključuje da se sredstva po osnovu programske linije za podršku internacionalizaciji, dodjeljuju kao pomoći male vrijednosti (de minimis pomoći) u skladu sa Uredbom Komisije EU br. 1407/2013 od 18. dec. 2013. godine.

Cijeneći da je Programom predviđeno da se pomoć na osnovu ove linije dodjeljuje kao pomoć male vrijednosti, Agencija ukazuje da de minimis pomoći se ne mogu dodijeliti za izvoz ili za upotrebu domaćih proizvoda umjesto uvoznih, kao ni za finansiranje osnivanja i upravljanja distributivne mreže u drugim državama članicama. Pomoći za troškove učestvovanja na sajmovima, odnosno troškove studija, ili savjetodavnih usluga potrebnih za uvođenje novog ili postojećeg proizvoda na novo tržište u drugoj državi članici ili trećoj zemlji, obično ne čine pomoć za izvoz.

7. PROGRAMSKA LINIJA ZA PRUŽANJE MENTORING USLUGA

CILJ

Cilj Programske linije za pružanje mentoring usluga je **besplatna nefinansijska podrška** za mikro, mala, srednja preduzeća i preduzetnike koji se bave proizvodnjom ili pružanjem usluga.

Metodologija usluge mentoringa jasno definiše sve korake i aktivnosti u realizaciji mentoringa (upravljanje šemom, rad na terenu, broj posjeta, aktivnosti u okviru svake posjete, vrijeme predviđeno za pripremu plana i izvještavanje) i to kroz vodiče: Vodič za mentoring za početnike i Vodič za mentoring zrelih preduzeća.

PREDMET

Proces mentoringa se odvija po uspostavljenoj mentoring šemi, razvijenoj u saradnji sa Japanskom agencijom za međunarodnu saradnju (JICA). Metodologija određuje korake u procesu u okviru kojeg stručno lice-mentor sprovodi u direktnom kontaktu i

radu sa osnivačem i /ili odgovornim licem privrednog subjekta određeni broj sati, 25 za novoosnovana preduzeća i 50 za postojeća, i to u prostorijama korisnika (ne manje od 70% od ukupnog broja predviđenih sati). Osnivač i/ili odgovorno lice privrednog subjekta i mentor zajedno proučavaju aktuelno poslovanje, analiziraju trenutnu situaciju, dijagnostifikuju razloge trenutnih problema ili smetnji za dalji razvoj, sagledavaju potencijale za rast, te na osnovu konstatovanog stanja mentor i korisnik mentoring usluge pripremaju plan razvoja.

FINANSIJSKI OKVIR

Ukupan budžet za realizaciju Programske linije za pružanje mentoring usluga u 2022. godini iznosi 35.000.00 €. Mentoring usluga je besplatna za krajnje korisnike - mikro, mala, srednja preduzeća i preduzetnike, dok se mentori isplaćuju za pruženu mentoring uslugu.

OCJENA PROGRAMSKE LINIJE

Agencija zaključuje da se besplatna nefinansijska podrška za mikro, mala, srednja preduzeća i preduzetnike koji se bave proizvodnjom ili pružanjem usluga, dodjeljuje kao pomoć male vrijednosti (de minimis pomoći) u skladu sa Uredbom Komisije EU br. 1407/2013 od 18. dec. 2013. godine.

8. PROGRAMSKA LINIJA ZA POČETNIKE U BIZNISU

Osnovni cilj programske linije je podrška razvoju preduzetništva kroz podsticanje daljeg rasta novoosnovanih mikro, malih, srednjih preduzeća i preduzetnika.

Specifični ciljevi:

- otvaranje novih radnih mjesta kroz podsticanje preduzetništva i započinjanje sopstvenog biznisa;
- animiranje specifičnih ciljnih grupa - mladih ljudi, žena, studenata, lica sa invaliditetom, nezaposlenih lica koja su na evidenciji ZZZCG, itd. da sudbinu „uzmu u svoje ruke“ i posvete se biznisu;
- stimulisanje inovativnosti i kreativnosti mladih;
- podsticanje daljeg rasta postojećih MSP.

Predmet Programske linije je pružanje nefinansijske i finansijske podrške za osnivanje novih i unapređenje poslovanja postojećih preduzeća koja posluju **kraće od godinu dana od dana apliciranja na Javni poziv.**

Uspostavljanje saradnje sa Investiciono - razvojnim fondom

Procedura Programske linije nalaže da se, kao rezultat saradnje sa Investiciono-razvojnim fondom za učešće u realizaciji programske linije potpiše **Protokol o saradnji**, kojim će se definisati procedure saradnje, potrebna dokumentacija, način prenosa sredstava po odobrenim prijavama za pokriće dijela odobrenih kreditnih sredstava (neotplaćene glavnice), izvještavanje o otplati kreditnih sredstava, i druga pitanja od značaja za sprovođenje programske linije.

NEFINANSIJSKA PODRŠKA OBUHVATA:

- Organizovanje preduzetničkih ciklusa edukacije na teme koje su relevantne za otpočinjanje i dalje unapređenje biznisa (poresko zakonodavstvo, istraživanje tržišta, kanali prodaje i distribucije, pronalaženje kupaca na lokalnom i međunarodnom tržištu). Takođe, polaznici će imati priliku da se upoznaju i sa marketinškim aktivnostima, brendiranjem i korišćenjem socijalnih mreža u cilju poboljšanja rezultata poslovanja.
- Tehničku podršku u vidu pružanja konsultantskih usluga za izradu biznis planova, kandidatima koji su ispunili uslove i kriterijume definisane Javnim pozivom;
- Obezbjedeđen mentoring u trajanju od 25 sati mentorskog rada po završetku preduzetničkih ciklusa edukacije.

FINANSIJSKA PODRŠKA OBUHVATA:

Apliciranje za kreditnu podršku kod Investiciono razvojnog fonda Crne Gore A.D. kroz direktno finansiranje i obezbjedu bespovratnu podršku od strane Ministarstva ekonomskog razvoja za privredne subjekte za koje IRF donese pozitivnu odluku o kreditiranju.

Za kreditnu podršku obezbijedeđeni su sljedeći uslovi:

- Iznos kredita: do 50.000,00 € (za registrovane preduzetnike do 30.000,00 €)
- Kamatna stopa: 2,5 % na godišnjem nivou uz proporcionalni sistem obračuna
- Rok otplate: do 12 godina (uključujući grace period)
- Grace period: do 4 godine.

Minimalan iznos kredita za koji se može aplicirati je 5.000,00 €.

Sredstva za dobijanje kreditne podrške obezbijedeđena su kroz budžet Investiciono razvojnog fonda Crne Gore A.D.

Posebni uslovi kreditiranja:

Za subjekte koji projekte realizuju u opštinama sjevernog regiona i u opštinama koje su ispod prosječne vrijednosti indeksa razvijenosti u Crnoj Gori kamatna stopa iznosi 2,00 % na godišnjem nivou uz proporcionalan način obračuna kamate.

Napomena:

Da bi kandidati stekli uslov da apliciraju za kreditna sredstva kod IRF-a neophodno je da pohađaju preduzetničke cikluse edukacije organizovane od strane Ministarstva ekonomskog razvoja. Ministarstvo ekonomskog razvoja kroz tehničku podršku priprema propisanu projektnu dokumentaciju i istu dostavlja IRF-u na konačno odlučivanje. IRF će na osnovu prijedloga Ministarstva, a u skladu sa svojom poslovnom politikom, donijeti konačnu odluku o odobravanju kreditnih sredstava.

Privredni subjekti koji ispunjavaju opšte uslove Programске linije i koji realizuju kredit kod IRFCG, mogu ostvariti pravo na bespovratnu podršku za pokriće dijela kreditnih sredstava (neotplaćenog iznosa glavnice), i to:

- u iznosu do 15% vrijednosti realizovanog kredita, za kredite vrijednosti do 25.000 eura, a u maksimalnom iznosu do 3.000 eura, odnosno
- do 10%, za kredite vrijednosti od 25.000 do 50.000 eura, u maksimalnom iznosu do 5.000 eura.

FINANSIJSKI OKVIR

Ukupan budžet za realizaciju Programске linije za početnike u biznisu koji se odnosi na bespovratnu podršku Ministarstva ekonomskog razvoja iznosi 50.000.00 €.

Ukupni budžet za realizaciju nefinansijske - konsultantske podrške od strane Ministarstva ekonomskog razvoja iznosi 15.000.00 €.

OCJENA PROGRAMSKE LINIJE

Agencija zaključuje da se Finansijska podrška u dijelu koji se odnosi na preduzetnike, mikro, mala i srednja preduzeća koja posluju najduže do godinu dana od dana objavljivanja Javnog poziva, dodjeljuje kao pomoć male vrijednosti (de minimis pomoći) u skladu sa Uredbom Komisije EU br. 1407/2013 od 18. dec. 2013. godine.

Predmet Programске linije za početnike u biznisu i pružanje nefinansijske i finansijske podrške za osnivanje novih preduzeća, Agencija konstatuje da se ne radi o državnoj pomoći, ukoliko se sredstva dodjeljuju korisnicima koja u momentu primanja sredstava ne obavljaju privrednu djelatnost, niti učestvuju na tržištu, te nijesu korisnici državne pomoći, u smislu člana 2 tačka 2 Zakona, koja glasi: „državna pomoć je pomoć koja se dodjeljuje korisnicima koji obavljaju privrednu djelatnost, čime se dovode u povoljniji položaj u odnosu na druge učesnike na tržištu“. Dakle, ukoliko korisnici ove

programske linije u momentu dobijanja sredstava/benefita još uvijek nijesu učesnici na tržištu, odnosno nijesu se registrovali kao preduzetnici, posledično se zaključuje da realizacija programske linije ne ugrožava konkurenciju i ne utiče na trgovinu između Crne Gore i drugih država saglasno potvrđenim međunarodnim ugovorima (član 2 tačka 4 Zakona). Pravila o državnoj pomoći primjenjuju se samo ako je korisnik pomoći „preduzetnik”, definisano je u Obavještenju Komisije o pojmu državne pomoći iz člana 107 stav 1 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije (2016 / C 262/01) (Odeljak 2. tačka 6.), koje se primjenjuje u Crnoj Gori putem Pravilnika. Sud pravde je dosljedno definisao preduzetnike kao subjekte koji obavljaju privrednu djelatnost, bez obzira na njihov pravni status i način na koji se finansiraju.

Ukoliko pak ovu programsku liniju koriste preduzeća koja u momentu dodjele pomoći imaju registrovan biznis, odnosno pomoć se dodjeljuje korisnicima koji obavljaju privrednu djelatnost, čime se dovode u povoljniji položaj u odnosu na druge učesnike na tržištu, radi se o pomoći male vrijednosti (de minimis pomoći) u skladu sa Uredbom Komisije EU br. 1407/2013 od 18. dec. 2013. godine.

ZAKLJUČAK

Cijeneći činjenicu da je Ministarstvo ekonomskog razvoja potvrdilo da postoji kumulacija ove mjere sa nekom drugom pomoći (*de minimis*, pomoć iz budžeta države, iz budžeta opštine, budžeta javnog preduzeća, pomoć iz strukturnih fondova) za pokrivanje istih opravdanih troškova, Agencija ukazuje na obavezu poštovanja pravila kumulacije *de minimis* pomoći. S tim u vezi, prije dodjele *de minimis* pomoći, davalac pomoći mora od korisnika dobiti izjavu o drugim pomoćima male vrijednosti (*de minimis* pomoćima) koje je preduzetnik primio tokom predmetne fiskalne godine i u prethodne dvije fiskalne godine, kako bi se utvrdilo da nova pomoć male vrijednosti (*de minimis* pomoć) neće preći gornju granicu za pomoći male vrijednosti (*de minimis* pomoći). Obrazac izjave za pomoći male vrijednosti (*de minimis* pomoći) je javno dostupan na internet stranici Agencije - www.azzk.me.

Pri dodjeli pomoći male vrijednosti (*de minimis* pomoći) davalac državne pomoći obavezan je da obavijesti predmetnog korisnika o dodijeljenom iznosu pomoći male vrijednosti (*de minimis* pomoći) i o tome da je riječ o pomoći male vrijednosti (*de minimis* pomoći), izričito se pozivajući na Uredbu Komisije (EU), br. 1407/2013 od 18. decembra 2013. godine o primjeni čl. 107 i 108 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije na pomoći male vrijednosti (*de minimis* pomoći) (32013R1407, SL L 352, 24.12.2013).

Agencija ukazuje da dokumenta o pomoćima male vrijednosti (*de minimis* pomoćima) davalac *de minimis* pomoći čuva deset fiskalnih godina od datuma kada su dodijeljene i na zahtjev dostavlja Agenciji sve informacije koje Agencija smatra potrebnim kako bi ocijenilo jesu li ispunjeni uslovi za dodjelu *de minimis* pomoći, a posebno o ukupnom

iznosu pomoći male vrijednosti (de minimis pomoći) koje je bilo koji korisnik primio na osnovu pravila o pomoćima male vrijednosti (de minimis pomoćima) pomoćima.

Podaci o ukupno dodijeljenom iznosu de minimis pomoći dostavljaju se Agenciji, radi iskazivanja u Godišnjem izvještaju o dodijeljenoj državnoj pomoći.

Agencija ne upravlja javnim sredstvima, niti dodjeljuje pomoć. Politika dodjele, raspolaganje javnim sredstvima, kao i analiza efekata postignutih dodjelom pomoći, odgovornost je i obaveza davalaca de minimis pomoći.

Imajući u vidu iznijeto, odlučeno je kao u tački 1. dispozitiva ovog rješenja.

U cilju ostvarivanja transparentnosti pomoći male vrijednosti, svi davaoci de minimis pomoći u obavezi su da istu evidentiraju u registru de minimis pomoći, posebno za svakog korisnika de minimis pomoći kome su dodijeljena sredstva, pa je Agencija tačkom 2. dispozitiva ovog rješenja zadužila Ministarstvo ekonomskog razvoja da sve de minimis pomoći dodijeljene po osnovu Programa, unese u registar de minimis pomoći, posebno za svakog korisnika de minimis pomoći.

Uputstvo o pravnoj zaštiti: Protiv ovog rješenja može se pokrenuti upravni spor tužbom kod Upravnog suda Crne Gore u roku od 20 dana od dana prijema ovog rješenja.

ČLAN SAVJETA
Jovana Tošković

ČLAN SAVJETA
Novo Radović

Dostavljeno:

- **Ministarstvu ekonomskog razvoja, Rimski trg br. 46, Podgorica**
- **u spise predmeta,**
- **a/a**

Kontakt osoba:

Siniša Milačić

tel: 020/239-010

e-mail: sinisa.milacic@azzk.me